Konference “Vēsturiskās arhitektūras atkodēšana” Viļņā 2016. gadā no 12.-14. maijam.

Konferenci organizēja Viļņas Mākslas akadēmija Mākslas vēstures institūts, Lietuvas mākslas vēstures biedrība. Referātus var iedalīt vispārējos (52), kas skāra plašu skatījuma loku un maģistrantu/doktorantu (13). Konferencē tika pārstāvētas kaimiņvalstis – Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Ukraina. Konferences valodas bija – angļu un lietuviešu (30 referāti). Latviju pārstāvēja seši referenti – Daina Lāce (LMA); Vija Strupule (LMA); Artūrs Lapiņš (AIG); Ināra Heinrihsone (RCK); Inga Karlštrēma (LMA) un Anna Libere (LMA).

Konference ilga trīs dienas. Pēdējā dienā tā norisinājās slavenā Lietuvas valsts vēstures vietā Dubiņģos (Dubingiai) pie Asvejas ezera. Vietā, kur pats reljefs jau pauž varenību un vietā, kas stāvējusi krustcelēs gan austrumu rietumu ceļu virzieniem, gan dienvidu ziemeļu kustībai. Tieši virzienā no ziemeļos esošās Rīgas uz dienvidiem – Viļņu kādreiz ir atceļojis gotikas vientelpas ēkas būvēšanas un plānojuma princips. Tā domā Viļņas mākslas akadēmijas pasniedzējs Evalds Purlis (Evaldas Purlys).

Lai gan bez arhitek-tūras objektu izpētes gan dabā, gan do-kumentāli nav iedomājama neviena nopietna objekta atjaunošana, šādas tēmas – izpēte/atkodēšanas aktualizācija - starptau-tiskā konferencē ir pirmoreiz kopš perestroikas. Refe-renti analizēja formu, materiālu, futūristiskās vīzijas, dokumentus, izmantošanas iespējas, mācīšanas paņēmienus, stilistikas attīstību, polihromiju un tipoloģiju specifiku (gotikas vientelpas ēka, sinagoga), katrā no pieminētajiem aspektiem mantojuma skatījumā. Katrs referāts bija īpašs ar savu kvalitātes zīmi gan mantojuma aizsardzības, gan pārveidošanas/saglabāšanas skatījumā.

Annas baznīcas gotikas mežģīnes

Tā kā Viļņas Mākslas akadēmija gatavo arhitektus restauratorus maģistra programmās, vairāki akadēmijas absolventi un doktoranti izvēlas savus diploma darbus un doktora darbus saistīt ar mantojumu.

Kuluāru sarunās tika runāts arī par mūsu ekonomisko ieviržu līdzībām mantojuma substan-ces saglabāšanā saistībā ar ES finanšu apguves noteikumu griezīgo neatbilstību darbā ar specifiku mantojumā. Līdzīgi kā Latvijā, arī Lietuvā sabiedrības saimnieciskā virzība no lēmumu pieņemšanas un iesaistes procesu virzības analīzē ir izstūmusi arhitektus – cilvēkus, kuru izglītība un profesija ļauj strukturēti un konstruktīvi novērtēt situācijas.

Viļņas baroks un atvērtās katoļu baznīcas, protams, paņēma savā varā. Neris un Viļņas krastos labiekārtotie parki un mežaparki ziedēja pienenēs, ceriņos un kastaņos. Pie Annas baznīcas kā ikonisks paradīzes skats gotiskajā pagalmā ziedēja ābele. Solīto negaisu un lietus vietā mūs auklēja pavasara saule.

Mēs visi meklējam atbildes – kā un ko saglabāt?

Arh./rest. Ināra Heinrihsone

Viļņā tiek pētīta polihromija un arī fragmentāri atjaunota

Skaistāko Ziemassvētku sapņu piepildījumu!

LRB avīzes redaktore Dita Murziņa un korektore Aija Brīvniece

Latvijas Restauratoru biedrības avīze Nr.69

ISSN 1691-0966
Iznāk kopš 1997. gada novembra.

Adrese:
Vecpilsētas iela 7, Rīga LV 1050,
tālr. 67213273

Iznāk 4 reizes gadā
Redaktore D. Murziņa
e-pasts: murzina.dita@gmail.com
Korektore **A. Brīvniece**

Mājas lapa:
www.restauratorubiedriba.lv

Makets: Prof IT Sistēmas, profit@profitsistemas.lv

Restauratoru biedrības **avize**

2016. gada decembris Nr. **69**

Pirms iededz sveci egles zarā,
Dedz svētku liesmu sirdī savā,
Ar piedošanu, sapratni,
Ar mīlestības dzirksteli
Un tici - tas ir Tavā varā
Nest gaismu, kā to sveces dara....

Skaistais Ziemsvētku laiks, lai ienes gaismu, prieku un mīlestību Tavā sirdī!!!
Optimismu, gaišas domas, radošas ieceres un izdošanos Jaunajā 2017. gadā!

Latvijas Restauratoru biedrības pieredzes apmaiņas brauciens uz Zviedriju.

2016. gada septembrī, pateicoties brauciena virziena rosinātājiem ērģeļu restauratoriem un brauciena organizētājām - Indrai Tuņai, kura, neskatoties uz to, ka dodas uz IIC konferenci Losandželosā, sagatavoja programmu un Laurai Lūsei, devāmies uz Zviedriju.

Stokholmā, uzreiz pie prāmja, mūs laipni un smaidīgi sagaidīja seno mūzikas instrumentu un ērģeļu eksperts Jorans Grāns un aizveda mūs uz savu, kopš 1980. gada vadīto, seno mūzikas instrumentu muzeju Stiftelsen Musikkulturens Främjande (www.nydahlcoll.se). Pēc tam viņš aizveda mūs uz Zviedrijas Valsts vēstures muzeju (historiska.se), kur Pēteris Lingrēns un Ulriks Skanss mūs iepazīstināja gan ar muzeja ekspozīciju, gan restaurācijas darbnīcām, bet pats Jorans Grāna kungs pastāstīja par unikālajām muzejā eksponētajām viduslaiku ērģelēm.

Trešdien piecas papīra un dokumentu restauratores devās uz Upsalas universitātes bibliotēkas restaurācijas darbnīcu (www.ub.uu.se/about-the-library).

Pārējiem - Upsalas katedrāles apskate. Katedrāles būvniecība aizsākta viduslaikos franču gotikas stilā. 1970. gados restaurācijas laikā interjerā atsegti viduslaiku fresku gleznojumi. Katedrāles dārgumu kambarī bez relikvijām, kroņiem un biķeriem, apskatāma arī izcila liturģisko tekstiliju kolekcija ar dažiem eksponātiem no 13.gs. (www.destinationuppsala.se/en/To-do/ToDo/?tlang=en&tid=721681)

Pēc tam visi kopā devāmies uz Museum Gustavianum - Upsalas universitātes muzeju ar izcilām arheoloģisko objektu, monētu, mākslas darbu, vēsturisko zinātnes instrumentu un daudzām citām kolekcijām (www.gustavianum.uu.se/?languageId=1).

Vēlāk Kārļa Linneja memoriālajā muzejā priecājāmies gan par telpu iekārtojumu, gan par pie mājas baroka laikā izveidoto botānisko dārzu. Kārlis Linnejs (1707-1778) bija zviedru botāniķis un zoologs, modernās bioloģijas klasifikācijas sistēmas pamatlicējs. Linneja skolnieki bijuši arī Latvijā: www.videsvestis.lv/content.asp?ID=100&what=38.

Tad devāmies palūkot senos vikingu apbedījumus - skaistos, īpaši vakara saulē, noslēpumainos pakalnus Vecupsalā jeb Gamla Uppsala un Valsgardē. Par tiem aizrautīgus stāstus zināja teikt mūsu gids Artis Āboltiņš.

Gamla Uppsala jeb Vecupsalas baznīca

Trešdien Skuklosteras pilī (Skoklosters slott) mūs sagaida muzeja gleznu restauratore Anna Katrīna Rotlinda un grafikas restauratore Anna Hallstroma, kuras pastāstīja

Skuklostera pils

gan par pils vēsturi, gan restaurāciju, gan vaļsirdīgi dalījās ar savām problēmām.

Skuklostera - viena no Zviedrijas slavas dienu pilīm, kurā atrodas plašākā 17.gs. ieroču kolekcija pasaulē, kā arī bagātīgas mākslas priekšmetu kolekcijas no zviedru armijas Trīsdesmitgadu karā salaupītajām Eiropas bagātībām. Kā ekspozīcijas "nagla" - Svētās Romas imperatora Rūdolfa II portrets, ko zviedri kā kara trofeju pārveda no iekarotās Prāgas, kas tiek eksponēts atsevišķā telpā pustumsā. Glabātuvē daudz labāk saredzama bija glezna „Bibliotekārs", kuru ~ 1566. gadā gleznojis tas pats mākslinieks - Džuzepe Arčimboldo (Giuseppe Arcimboldo; 1527-1593). Pils piecas telpas rotāja krāšņi musturotas ādas tapetes. Interesi izraisīja arī kāds šaha komplekts, kur visas figūras baltas, bet viena karmīna krāsā. Izrādās tā bijusi ilgu laiku kaut kur ievēlusies un tāpēc nav izbalējusi kā pārējās. (skoklostersslott.se/sv)

Pa ceļam kādā ciematā īsts brīnums – viduslaikos celta Harkebergas baznīca (Härkeberga kyrka), kas pāsteidza ar Albertus Pictor, jeb burtiski Alberta Gleznotāja (~1440/1450 - 1507/1509) darbiem. (christermalmberg.se/pictor/kyrkor/harkeberga.php)

Pabijām arī senajā Zviedrijas galvaspilsētā Sigtūnā, kas atrodas Mēlarena ezera krastā. Tur priecēja spilgti krāsotā koka apbūve. Par rūnakmeņiem, baznīcu drupām un citām vikingu laiku liecībām dedzīgi pastāstīja mūsu gids. Ne mazāk interesanti stāsti turpinājās nākošajā rītā Anundshogā – 500 p.Kr. – 1050. gadu arheoloģijas piemineklī. (www.anundshog.se/?lang=2). Redzējām grandioza izmēra velna laivu, kur tajā pašā laikā kādai klasei notika stunda. Bērni čalodami cītīgi mērīja, zīmēja un pierakstīja savas zemes vēsturi dabā.

Anundshoga

Sekoja pavisam cita rakstura piemineklis - Gripsholmas pils, kura ar iespaidīgajiem mūriem un apaļajiem torņiem drīzāk atgādina cietokšni. Līdz 18.gs. sākumam pils bijusi karaliskā rezidence, kopš 1822.gada šeit atrodas Nacionālā portretu galerija. (www.kungahuset.se/royalcourt/visittheroyalpalaces/gripsholmcastle/)

Pārrunājām par mums neierastu eksponēšanas veidu. Piemēram, seši

Gripsholmas pils

krēsli - no kuriem apskatāms tikai viens, bet pārējie „ietērpti" pārsegos. Vienā no torņiem atradām skaistu teātri.

Pēdējā dienā Stokholmā katrs varēja izvēlēties, ko darīt. Vai nu doties uz vecpilsētu, vai pa muzejiem. Daļa grupas izmantoja iespēju kopā ar Joranu Grānu doties ekskursijā pa Stokholmas jūgendstila baznīcām.

Kā pirmo, kopā ar Jorana Grāna kunga stāstījumu un viņa līdzi paņemtām grāmatām un atklātnēm, apskatījām 1914. gadā celto Engelbrekta baznīcu, kura nosaukta Zviedrijas nacionālā varoņa Engelbrekta Engelbrektsona vārdā. Tā kā netālu atrodas Latvijas vēstniecība, šeit ir svinēti Latvijas valsts svētki, koncertējot Valsts akadēmiskam korim "Latvija".

Tālāk braucām uz dienvidu pusi, uz Saltšjobādenu, turpinot klausīties Jorana Grāna interesantos stāstījumus, pa ceļam skatot skaistās, tipiskās, no koka būvētās vasarnīcas, līdz esam Atklāsmes baznīcā jeb Uppenbarelsekyrkan. kura celta 1910. - 1913. gados.

Starp citu, šajā baznīcā restaurācijas darbus veikuši mūsu Alvis Melbārdis un Kārlis Rubenis. Arī citās Zviedrijas vietās strādājuši Latvijas restauratori.

Pēdējais apskates objekts bija Augstās Kraujas baznīca jeb Högalidskyrkan, kas celta no 1916.–1923, gadam. Baznīcas kolumbārijā no 1945.- 1992. gadam atradusies Lizetes un Kārļa Skalbes pelnu urna. (sv.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6galidskyrkan)

Tā nemanot pagājušas piecas dienas - kā vienmēr mūsu LRB braucienos, pilnas ar interesantu informāciju. Sīkums, bet, piemēram, visās restaurācijas darbnīcās, starp citu arī baznīcās, pie sienas neiztrūkstoši atradās pirmās palīdzības komplekts ar paskaidrojošiem attēliem. Protams, vakaros neiztrūka atrakcijas ar zviedru pūdēto siļķi, danči uz klāja, kāda skaista dzimšanas diena, bet tas nu lai paliek mūsu pašu ziņā. Viens gan – ja ir iespēja, noteikti piedalieties LRB pieredzes ieguves braucienos! Ir vērts!

Aija Brīvniece

Restaurācijas darbnīca Upsalas Universitātē.

Latvijas restauratoru Zviedrijas brauciena ietvaros pieciem papīra restauratoriem tika dota iespēja apmeklēt darbnīcu un tikties ar Upsalas universitātes bibliotēkas restaurācijas darbnīcas vadītāju Laršu Bjordālu.

Apmeklējuma laikā tikām iepazīstinātas ar restaurācijā esošo grāmatu un karšu praktisko restaurāciju, kā arī L.Bjordāls stāstīja par restauratoru pienākumu rūpēties bibliotēkas krājuma saglabāšanas jomā, tas ir par krātuvju klimata kontroli, vienību iesaiņošanu, eksponēšanu un pārvietošanu.

Upsalas universitāte

Darbnīcas vadītājs īsi iepazīstināja ar viduslaiku rakstītā un zīmētā materiāla izstādi universitātes telpās.

Restaurācijas darbnīcās galvenokārt tiek restaurēti grāmatu iesējumi – līmētas lapas, atjaunots vai stiprināts iesējums, grāmatu vāku bojājumi tiek aizpildīti vai nu ar oriģinālam atbilstošu materiālu vai piemeklētu Japāņu papīru. Abu materiālus tonē tuvu oriģinālam.

Problemātiskiem objektiem tiek veikta padziļināta izpēte un rasts piemērotākais restaurācijas veids. Piemēram, Ziemeļeiropas karte, kur bija ieraugāma arī Livonijas teritorija; iesējums ar augu paraugiem, kas bija zaudējuši krāsu, kļuvuši trausli lūstot un birstot. Ziemeļu floras paraugu stiprināšanai tika meklēta piemērotākā metode augu nostiprināšanai: vai želatīna šķīdums vai sintētiska saistviela. Lēmums vēl nebija pieņemts.

L.Bjordāls pieminēja arī pārmaiņas restaurācijas darbnīcas tālākā darbībā: remonts telpās samazinot platību un štatu.

Ārija Ubarste

Seno Mūzikas instrumentu muzejs. Pie klavierēm Jorans Grāns

Vikingu bruņucepures

Harkebergas baznīca

Vēstures muzejs Stokholmā

Uppenbarelsekyrkan - Atklāsmes baznīca